

Nr 741

Av herr **Persson** i Heden, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 59, med förslag till förordning om trafikomläggnings-skatt.

Med hänvisning till motiveringen i motionen nr II: 740 i andra kammaren hemställs,

att riksdagen måtte avslå propositionen nr 59.

Stockholm den 15 mars 1963

Arne Persson
i Heden

Nr 742

Av herr **Hagberg m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 58, angående övergång till högertrafik.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 58 1963 föreslås att riksdagen nu fattar principbeslut om övergång till högertrafik i Sverige och bemyndigar regeringen att närmare bestämma tidpunkten för övergången, varvid dock förutsättes att denna inte sker förrän tidigast om fyra år. Regeringen anför en rad skäl för detta förslag, i huvudsak samma skäl som anfördes 1955 av anhängare till högertrafiken. Det skäl som regeringen och även vi tillmäter den största vikten är den oavbrutet ökade trafiken av motorfordon från högertrafikländer i Sverige och svenska motorfordons uppträdande i högertrafikländers trafik. Detta ökar bevisligen risken för farliga olycksfall i trafiken både inom vårt eget land och i andra länder där svenska motorfordon uppträder.

Reformen skall enligt propositionen finansieras genom en särskild fyra-årig extraskatt på motorfordon, som sammanlagt skall inbringa fyrahundra miljoner kronor, det belopp som reformen beräknas kosta.

Om man utgår från att den ökade trafiken förr eller senare ställer oss inför tvånget att anpassa våra egna körregler till det övriga Europas, är det ofrånkomligt att varje uppskov med reformen fördyrar densamma. Det förklarar också varför regeringen vill forcera fram ett avgörande.

Detta avgörande förutsätter dock en grov kränkning av den officiellt registrerade folkviljan och demokratiens spelregler. Man kommer nämligen inte ifrån att 82,9 procent av alla deltagande i folkomröstning i frågan så sent som 1955 uttalade sig för fortsatt vänstertrafik. Endast cirka fem-

ton procent av dem som deltog i omröstningen uttalade sig för högertrafik. Även om denna folkomröstning var rådgivande utgick alla, både anhängare och motståndare till högertrafiken, från att folket hade sagt sitt ord, det uteslöt varje tvivel om opinionens inriktning, det måste respekteras. Ingen föreställde sig åren därefter att riksdagen skulle kunna fatta ett beslut om högertrafik utan att först tillfråga väljarna.

Mindre än åtta år senare anser sig regeringen nu kunna genomtrumfa ett riksdagsbeslut om högertrafik utan att först inhämta folkmeningen. De borgerliga partiledarna jämte regeringschefen har med förbigående av parlamentariska regler för beslut inte bara enats om att högertrafiken skall införas utan också om att folkomröstningens klara beslut 1955 skall brytas. Formellt sett sätter sig alltså fyra personer över två miljoner medborgares vilja och riksdagens liksom regeringens tidigare klart ådagalagda vilja att respektera folkets beslut. Metoden bär överrumplingens alla drag.

Detta är motsatsen till demokrati.

Det kan sägas att regeringen står bakom statsministern och att en majoritet i de fyra riksdagsgrupperna vid slutna sammanträden godkänt sina partichefers åtgärd. Men även om så är fallet, även om 200 eller fler av riksdagens 383 ledamöter godkänt överrumplingslinjen — att det finns motståndare i riksdagen till ett beslut om högertrafik är inte någon hemlighet — kommer man ju inte ifrån att 83 procent av deltagarna i en folkomröstning bestämt att det skall vara vänstertrafik. Formellt sett är riksdagen lika bunden i dag som 1955 och åren därefter.

Den egendomliga nya överenskommelsen liksom det nu framlagda regeringsförslaget har även försvarats med påståendet att en opinionsförskjutning ägt rum. Där om vet man emellertid ingenting, eftersom folket inte tillfrågats. Det hela är antaganden, okontrollerade gissningar. Vi tror för vår del att en viss opinionsförskjutning ägt rum, vi hoppas det också, men vi har inga bevis därför. Utförda sonderingar tyder i stället på att motståndet hos folket mot högertrafiken fortfarande är mycket starkt.

Det finns bara en demokratisk väg att gå, nämligen upplysningens, övertygelsens, propagandans väg. Den väg herrar Erlander, Ohlin, Heckscher och Hedlund rekommenderar är det brutala diktatets väg, överrumplingens väg.

I en skrivelse till statsministern den 12 december föregående år, innan de fyra herrarna hunnit besluta att genomföra högertrafiken mot det överväldigande folkflertalets uttalade vilja, riktade den kommunistiska riksdagsgruppen uppmärksamheten på det ur parlamentarisk och demokratisk synpunkt orimliga tillvägagångssätt som planerades. Det hävdades samtidigt, att även om ett principbeslut om högertrafik fattades under vårriksdagen 1963, måste frågan underställas väljarna i samband med 1964 års

riksdagsmannaval och att, om flertalet ställde sig bakom högertrafikkravet, höstriksdagen 1964 kunde fatta definitivt beslut. Samtidigt protesterades mot planerna att övervältra de väntade kostnaderna på motortrafiken då 687 miljoner kr. i automobilskatte medel var disponibla i budgetutjämningsfonden, varjämte 400 miljoner kr. i icke utnyttjade anslagsreservationer eller tillsammans en miljard åttiosjutusen kronor fanns i reserv.

Enligt uppgifter förbereder författningsutredningen ett förslag till *samtidiga folkomröstningar och val till riksdagen*. Några tekniska svårigheter för att genomföra en folkomröstning i samband med nästa års riksdagsval föreligger naturligtvis inte. Men även om man inte vill ge folket *samma* möjlighet som 1955 och senare att uttala sig i trafikfrågan kan de olika partierna i samband med riksdagsvalet inhämta folkets mening genom att före valet inför väljarna klarlägga sina åsikter och avsikter i frågan.

Det är alltså fullt möjligt att iaktta demokratiska spelregler innan ett definitivt avgörande i frågan sker. Om ett preliminärt principbeslut fattas i frågan och begärda medel för en omfattande trafikupplysning ställes till förfogande, behöver inte en folkomröstning hösten 1964 kräva en förändring av regeringens förordade tidtabell. Naturligtvis under förutsättning att en majoritet för högertrafiken uppnås. Men själva den demokratiska principen är så viktig att den måste väga mer än ett halvårs försening skulle innebära.

Vi menar alltså att om ett preliminärt principbeslut till förmån för högertrafik kan fattas denna vår, det inte får bli definitivt förrän folkets mening inhämtats.

Vi menar också att ett reservationsanslag å tio miljoner kr. kan anvisas i enlighet med regeringsförslaget.

Vi vänder oss samtidigt mot den i proposition nr 59 föreslagna formen för finansiering av de omkostnader som skulle följa av beslut i demokratisk ordning att införa högertrafik.

Med hänvisning härtill föreslås,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 58 i skrivelse till regeringen anhåller om förslag till folkomröstning hösten 1964 för eller mot regeringens förslag om införande av högertrafik.

Stockholm i mars 1963

H. Hagberg

Gunvor Ryding

Helmer Holmberg